

Olav Sjølie
Østre Åbuveien 37B
2450 RENA

Trondheim, 20.04.2017

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2016/3615

Saksbehandler:
Anniken Gjertsen Skonhoft

Avgjørelse i klagesak - klage over avslag på søknad om tillatelse til utsetting av vrifuru i Åmot kommune

Miljødirektoratet omgjør Fylkesmannen i Hedmarks vedtak av 11.1.2016. Olav Sjølie gis tillatelse til utsetting av vrifuru i Åmot kommune. Miljødirektoratet vurderer at det foreligger liten fare for uheldige følger for naturmangfold i saken, og at denne kan avbøtes gjennom risikoreduserende tiltak.

Vi viser til klage fra Olav Sjølie på Fylkesmannen i Hedmarks vedtak av 11.1.2016. Klagesaken ble oversendt til Miljødirektoratet fra Fylkesmannen i brev av 22.4.2016.

Sakens bakgrunn

Fylkesmannen i Hedmark ga i vedtak av 8.9.2015 Olav Sjølie tillatelse til utsetting av 20.000 planter vrifuru (*Pinus Contorta*) til skogproduksjon på 100 dekar skogsmark på gnr./bnr. 49/1 i Åmot kommune, jf. forskrift 25. mai 2012 nr. 460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål §§ 5 og 7. Vedtaket ble påklagd av SABIMA, WWF og Naturvernforbundet den 1.10.2015. Etter en ny vurdering, omgjorde Fylkesmannen sitt opprinnelige vedtak, og avsto i vedtak av 11.1.2016 søknaden. Vedtaket ble påklagd av Olav Sjølie den 30.1.2016. Fylkesmannen opprettholdt sitt vedtak, og oversendte klagesaken til endelig avgjørelse hos Miljødirektoratet den 22.4.2016.

Klagers anførsler

Olav Sjølie (klager) uttaler at det aktuelle utplantingsområdet er mager skogsmark, beliggende mellom 500 og 600 moh., som ikke framstår som spesielt. Klager peker på at det alltid vil være risiko for spredning, uansett lokalitet, og uttaler at Fylkesmannen ikke har dokumentert eller sannsynliggjort at risikoen for spredning er større, eller at planter fra spredte frø utgjør en vesentlig større fare for naturmangfoldet her, enn andre steder. Klager opplyser at utplantingen allerede har blitt gjennomført.

Fylkesmannens vurderinger

I sitt vedtak om omgjøring av 11.1.2016, viser Fylkesmannen til Miljødirektoratets to vedtak av 6.10.2015, hvor Miljødirektoratet, etter klage, omgjorde Fylkesmannens vedtak om å gi tillatelse til utsetting av vrifuru i Hedmark. Fylkesmannen uttaler at den aktuelle saken ikke skiller seg vesentlig fra de to sakene som ble omgjort, og konstaterer at Miljødirektoratet anser at det skal legges større vekt på risikoen for spredning og etablering utenfor utsettingsområdet, og hvilke følger dette kan ha for naturmangfoldet, enn tidligere. Fylkesmannen peker på at utplantingsområdet og området rundt inneholder treløse eller glissent tresatte myrområder, som kan være mer utsatt for etablering av utenlandske treslag enn tettere skogtyper. Videre sier de at området i noen grad vil være vindutsatt, og at spredning utenfor utplantingsområdet vil måtte forventes. Fylkesmannen tillegger

føre var-prinsippet (nml. § 9) vekt i saken pga. mangelfull kunnskap om langdistansespredning og ev. følger for andre arter i samme økosystem. Videre vektlegger Fylkesmannen at økt andel vrifuru i området vil øke den samlede belastning på økosystemet i området, jf. nml. § 10.

Det rettslige grunnlaget

Formålet med forskrift 25. mai 2012 nr. 460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål (forskriften) er å hindre at utsetting av utenlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfoldet, jf. § 1. Utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål krever tillatelse etter § 5. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til utsetting, skal eventuelle uheldige følger for naturmangfoldet vektlegges, jf. § 7 første ledd. Prinsippene i naturmangfoldloven (nml.) § 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer for vurderingen, jf. nml. § 7. Andre viktige samfunnsinteresser skal også trekkes inn i vurderingen, jf. nml. § 14.

Miljødirektoratets vurdering

Kunnskap om vrifuru

I Artsdatabankens *Fremmede arter i Norge - men norsk svarteliste 2012*, er vrifuru plassert i kategorien potensielt høy økologisk risiko (PH), på grunn av stort invasjonspotensial. Mørketallet av spredte forekomster av vrifuru i Norge er anslått som stort, men uspesifisert. DN-utredning 8 - 2012 (*Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold*), viser til at vrifuru er naturalisert i hele 13 land, hvor flere har relativt likt klima som Norge, og til studier som viser at vrifuru utkonkurrerer vanlig furu i Sverige, og at det regionale bunfloramangfoldet samt mangfoldet av insekter er mindre i vrifurubestander enn under vanlig furu.

I en undersøkelse av plantefelt med vrifuru i Hedmark, ble det funnet foryngelse til omliggende skogsmark fra 25 av 68 plantefelt, med største registrerte spredningsavstand på 150 m. (*Oppdragsrapport nr. 1/2015 fra Skog og Landskap - Vrifuru i Hedmark*). NINA-rapport 1231 (*Kartlegging av kortdistansespredning av fremmede bartrær - vrifuru (Pinus contorta) og lutzgran (Picea x lutzii)*) (2016) viser at vrifuru etablerer seg i en rekke ulike naturtyper i Hedmark. I følge rapporten, er etableringssannsynligheten størst langs vei og på forstyrret mark, men også betydelig i hei og ur, mens den er lav i skog. Størstedelen av foryngelsen ble funnet nær morbestandet.

I følge DN-utredning 8-2012, er beregnet spredningsdistanse av vrifuru på 1183 m., ved en vindhastighet på 10 m/s, og 2365 m., ved en vindhastighet på 20 m/s. Utredningen peker på at åskammer/bakketopper og skråninger som er eksponert for vind, er særlig gunstig med hensyn til spredning. Dersom et bestand står i 80 - 100 år, betyr det at svært mange frø kan spre seg langt.

Det er fortsatt begrenset erfaring og kunnskap om vrifuruas spredningspotensiale og effekter på biologisk mangfold i Hedmark og Norge for øvrig, jf. nml. § 8. I og med at mange av bestandene som er plantet i Norge er relativt unge, kan det ta langt tid før vi får et godt kunnskapsgrunnlag om dette. Et varmere og fuktigere klima i årene framover, kan bidra til å øke vrifuruas spredningspotensial, særlig i høyereliggende strøk.

Kunnskap om natur i og rundt omsøkte utplantingsområde

Det omsøkte utplantingsområdet (ca. 100 daa) består, ifølge AR5 (klassifikasjonssystem for markslag), av åpen, skrinnskogsmark, med lav og middels bonitet samt uproduktiv skog. I følge klager består området av naturskog med gran innblandet med furu samt spredte myrer med lite skog. Området ligger på et platå på 600 moh. Det er ikke områder over treghensa i nærheten. Området ligger 17 km. unna nærmeste vernskog mot fjell. Fylkesmannen opplyser at det aktuelle området i noen grad er vindutsatt. Det er ingen registrerte forekomster av truede arter, eller truede eller verdifulle naturtyper i utplantingsområdet.

Fylkesmannen opplyser at det i området er flere felt med vrifuru. I følge klager, ble det plantet ut vrifuru i nærheten av utplantingsområdet i 2014, i tillegg til at det er et plantefelt med vanlig gran (*Picea abies*) innenfor en 200 m. bred randsone rundt utplantingsområdet.

Åmot kommune er, ifølge Fylkesmannen, relativt godt kartlagt hva gjelder naturtyper og naturforekomster, men de høyereliggende, magre skogsområdene er dårligere undersøkt enn bygdenære områder og områder med rikere berggrunn. Innenfor en radius av om lag 1 km., er det registrert fire MiS-figurer (gamle trær, eldre lauvsuksesjon og trær med hengelav). Ca. 1,6 km øst for utplantingsområdet, øst for Skjærnupen (626 moh.) er det registrert en lokalt viktig forekomst av naturtypen gammel barskog (granskog). Hhv. ca. 1,5 km. og 1,9 km. mot sørøst, er det registrert to regionalt viktige naturtyper (gammel barskog (Kråkberget) og naturbeitemark (Kråkbergsetra). Ca. 2,2 km. nordvest for utplantingsområdet, er det registrert en større, intakt lavlandsmyr i innlandet av regional verdi (Brannsmyrkjølen). Det er registrerte forekomster av rødlistearter innenfor en radius av fem km. fra utplantingsområdet; huldregras, kåltistel, huldreblom og veikstarr - alle nær truet (NT) i Norsk rødliste for arter 2015. Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i det aktuelle området vurderes som tilstrekkelig i denne saken, jf. nml § 8.

Vurdering av mulige uheldige følger for naturmangfoldet

Det er ut fra dagens kunnskap vanskelig å konkludere med at utplanting av vrifuru i den delen av utplantingsområdet som inneholder naturskog vil medføre særlige endringer i artssammensetning, sammenlignet med om området blir tilplantet med vanlig furu eller gran. På bakgrunn av kunnskapen om miljøverdiene i denne delen av utplantingsområdet, legger Miljødirektoratet til grunn at tiltaket innebærer liten fare for uheldige følger for naturmangfoldet i dette området. Når det gjelder effekter på de delene av utplantingsområdene som beskrives som myrområder, vil Miljødirektoratet peke på at skogreising på myr normalt er uaktuelt pga forbudet mot nygrøfting av myr i forskrift om bærekraftig skogbruk under skogbruksloven. Såframt myra ikke tidligere har blitt grøftet, forutsetter Miljødirektoratet at utplanting uansett ikke vil skje på myr.

Fylkesmannen uttaler at denne saken ikke skiller seg vesentlig fra Miljødirektoratets to vedtak av 6.10.2015, hvor Miljødirektoratet omgjorde Fylkesmannens vedtak om å gi tillatelse til utsetting av vrifuru. Fylkesmannen tolker vedtakene slik at det skal legges større vekt på risikoen for spredning og etablering utenfor utsettingsområdet, og hvilken følger dette kan ha for naturmangfoldet. Miljødirektoratet vil peke på at de to sakene fra 2015 skiller seg fra den foreliggende saken ved at områdene som var aktuelle for utplanting i disse sakene var særlig vindutsatt, noe som gjorde at det forelå en forhøyet risiko for spredning til omkringliggende natur. I foreliggende sak legger Miljødirektoratet til grunn at utplantingsområdet er moderat vindutsatt, og at det dermed foreligger en lavere risiko for spredning til omkringliggende natur. De nærmeste registreringene av naturtypelokaliteter og rødlistearter ligger dessuten noe lengre unna utplantingsområdet i denne saken, enn i sakene fra 2015. Sett på bakgrunn av avstanden til nærmeste registrerte rødlistearter og naturtyper samt verdien av disse, og at risikoen for spredning til disse områdene vurderes å være relativt lav, er det Miljødirektoratets vurdering at faren for uheldige følger for naturmangfold som følge av spredning er relativt liten i denne saken, og at denne i stor grad kan avbøtes gjennom internkontroll og risikoreduserende tiltak, jf. nml. § 12. På denne bakgrunn, og sett i lys av at det finnes flere områder som er tilplantet med vrifuru i området, er det Miljødirektoratets vurdering at den omsøkte utplantingen i liten grad vil øke den samlede belastningen på økosystemet i området, jf. nml § 10. Selv om det foreligger mangelfull kunnskap om langdistansespredning, tillegges derfor føre var-prinsippet (nml. § 9) liten vekt.

Vektlegging av andre samfunnsinteresser

De uheldige følgene for naturmangfoldet som utplantingen kan medføre, skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. nml. § 14. I søknaden opplyser klager at han ønsker å bruke vrifuru for å utnytte markas produksjonsevne bedre enn det som er mulig med vanlig gran og furu. Sett på bakgrunn av at faren for uheldige følger for naturmangfoldet vurderes som liten i denne saken, legger Miljødirektoratet i denne saken mer vekt på eventuell nytteverdi for klager, enn på hensynet til å unngå mulige uheldige følger for naturmangfoldet.

Plikt til å føre internkontroll

Miljødirektoratet viser til at den som har fått tillatelse til utsetting av utenlandske treslag, skal etablere og dokumentere internkontroll, jf. forskriften § 10. Dette betyr at innehaveren av tillatelsen bl.a. skal ha rutiner for å sikre at krav i forskriften og tillatelser blir overholdt og rutiner

for å følge opp avvik og for å hindre gjentakelse av avvik. Dette vil bidra til å unngå eller begrense skade på naturmangfoldet, jf. nml. § 12.

Vedtak

Miljødirektoratet opphever Fylkesmannen i Hedmarks vedtak av 11.1.2016, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd. Olav Sjølie gis tillatelse til utsetting av 20.000 planter vrifuru (*Pinus Contorta*) til skogproduksjon på 100 dekar skogsmark på gnr./bnr. 49/1 i Åmot kommune, iht. kartskisse vedlagt søknaden, jf. forskrift 25. mai 2012 nr. 460 om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål §§ 5 og 7, jf. § 1.

Tillatelse gis på følgende vilkår:

1. Innehaver av tillatelsen skal etablere og dokumentere internkontroll, som skal omfatte rutiner for kontroll med frøproduksjonen og for å hindre spredning fra plantefelt. Plantefelt og områdene i en radius av 200 m rundt plantefeltet skal jevnlig befares, for å overvåke og fjerne planter av vrifuru som eventuelt har spredd seg fra plantefelt.
2. Det skal ikke settes igjen trær (livsløpstrær) av vrifuru ved hogst, jf. forskriften § 8.
3. Ved en eventuell overdragelse av eiendommen, plikter grunneier å informere ny eier om tillatelsen og vilkårene i tillatelsen.

Miljødirektoratet kan, i samsvar med naturmangfoldloven § 67, oppheve, endre eller sette nye vilkår i tillatelsen, bl.a. hvis det er nødvendig for å hindre uforutsette vesentlige skadevirkninger for naturmangfoldet, eller tiltakshaver overtrer bestemmelser gitt i etter i medhold av loven.

Miljødirektoratets vedtak er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Bjarte Rambjør Heide
seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	Hamar
Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	Drammen
Fylkesmannen i Finnmark / Finnmarkku Fylkkamánni	Statens hus	9815	Vadsø
Fylkesmannen i Hordaland	Postboks 7310	5020	Bergen
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	Molde
Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	Bodø
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag / Noerhte-Trööndelagen fylhkenålma	Postboks 2600	7734	Steinkjer
Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	Lillehammer
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	OSLO
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59 Sentrum	4001	Stavanger
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Njøsavegen 2	6863	Leikanger
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Postboks 4710 Sluppen	7468	Trondheim
Fylkesmannen i Telemark	Postboks 2603	3702	SKIEN
Fylkesmannen i Troms / Romssa Fylkkamánni	Postboks 6105	9291	Tromsø
Fylkesmannen i Vestfold	Postboks 2076	3103	Tønsberg
Fylkesmannen i Østfold	Postboks 325	1502	Moss
Åmot kommune	Torget 1	2450	RENA
Naturvernforbundet			
SABIMA			
WWF-Norge			